

Sikeres rendezvény a HORECA^{*)} szektor számára

Kutasi Csaba

A Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület 2018. november 20-án „A HORECA szektor textíliái és az élettartamot befolyásoló tényezők” címmel sikeres rendezvényt tartott le az egyesület székhelyén. A 30 fős hallgatóság döntően a kapcsolatos textiltermékeket gyártók/forgalmazók, a szállodai munkatársak és nagyüzemi mosással foglalkozók köréből került ki, ugyanakkor egyéb szakterületek (pl. anyagvizsgálat) képviselői is részt vettek. A vetített képes prezentációval kísért előadással egybekötött konzultációt *Kutasi Csaba* tartotta. A rendezvény fő célkitűzése a különböző szolgáltatásokat igénybe vevő vendégek kellő elégedettségének elérése volt (1. ábra).

Cél: Sikeres együttműködés a vendég-elégedettség érdekében

1. ábra

A program témái

Szálasanyag- és kelmeismereti fogalmak és felújításuk képezte a bevezető ismertetőt. A HORECA termékek fontosabb hagyományos és újszerű szálasanyagai (beleértve a különböző töltetanyagokat is), az adott sikáru (paplan- és párnahuzat, párnavédő, lepedő, abrosz, textilszalvéta stb.) és frottírtermékekhez (fürdőlepedő, törölköző, kéz- és arctörölő, kádélő, köntös stb.) szükséges minőségű fonalak és cernák jellemzői, ill. a beszerzéskor ajánlott műszaki paraméterek (az import gyakorlatban általában használatos mértékegységek értelmezésével) kerültek szóba. Az alap- és levezetett kötésű szövetek minőségét befolyásoló tényezőkről, a frottírkelmék gyakori hiányosságairól, ill. a kisebb mértékben használt kötött kelmék (pl. székszoknya, fixlepedő) jellemzőiről is elhangzott ismertető.

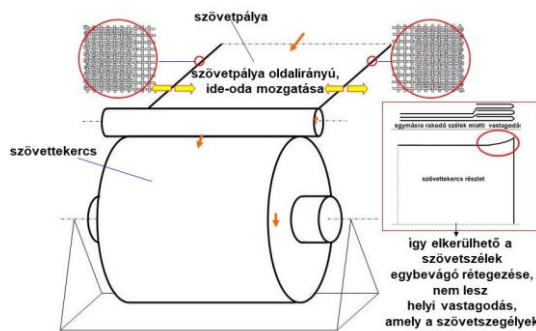

Az avatás előtti termékek ellenőrzésének főbb indokai

2. ábra

A beérkező új síkáruk és frottírtermékek *alapkelméinek átnévése, értékelése* témakörben az elvégezhető egyszerűbb organoleptikus (érzékszervi) vizsgálatokat, méréseket, nagytított felvételes elemzési lehetőségeket ismertette az előadó, széleskörű illusztrációval (2. ábra).

Az előadó részletesen ismertette az egyes termékek szabásához felhasznált kelmék elemzendő tulajdonságait, különös tekintettel a szövetek vetülfonal-deformációi (ferde, ill. ívelt elhúzás) okozta, mosásnál bekövetkező elcsavarodásra, kalander-gyűrődésre. Az egyszerűbb szálaazonosítási módszerekről (égetési próba, száraz desztilláció, szálindikátor-oldatos vizsgálatokról), kézi módszerű szilárdsági ellenőrzésről is szó volt. A vissza-

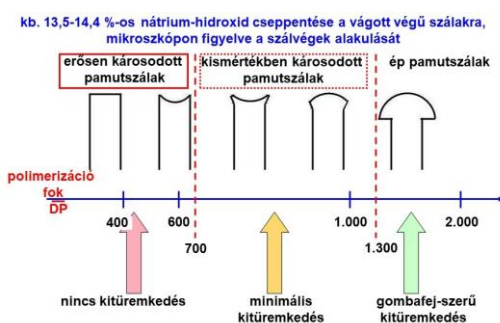
A visszahajtogatott szegélyű szövet szélnyúlásának elkerülése

3. ábra

hajtogatott szegéllyel kialakított szövetek szélnyúlásból eredő hullámosodásának felismerését és elkerülési lehetőségét ismertette az előadó (3. ábra).

A termékek *konfekcionálási jellemzőinek* ellenőrzésével kapcsolatban az élettartamot befolyásoló követelményekről folyt az ismertető és a konzultáció. Külön hangsúlyt kapott a különböző varratoknál elvárt öltéssűrűség ellenőrzése, ill. a frottírköntösöknél előforduló problémák (pl. helytelenül egy idomból szabott törzsrész) gyors feltárása.

Az egyéb jellemzőkre kiterjedő *egyszerűbb kontrollok* bemutatása hasznos praktikákat tett közháznúvá. Szóba került többek között az egyszerű nedvesedési vizsgálat, az esetleges ízezőanyag-maradvány kimutatási lehetősége, a fenolos maradvány és a műanyag-fóliás lágyító okozta sárgulás azonosítása, ill. több, az UV-sugárzásban megállapítható hiányosság elemzése. Aránylag

A pamut szálkárosodásának tájékoztató kimutatása

4. ábra

^{*)} A HORECA mozaikszó, amelyet az angol *Hotels, Restaurants, Cafés* (szállodák, éttermek, kávéházak) kifejezésekből képeztek.

5. ábra

egyszerűbb feltételekkel (fénymikroszkóppal) a pamut-szálak szálkárosodásának mértéke a 4. ábrán bemutatott módszerrel tájékoztatólag meghatározható.

A szükség szerinti roncsolásos és egyéb *szakintézeti anyagvizsgálatok* kezdeményezésének tárgyalása során a jellegzetes vizsgálati módokról, azok megrendelési helyeiről esett szó. A pontos nyersanyag-összetétel meghatározása, az esetleges szálkárosodás mértékének (polimerizációfok csökkenés) kimutatása, a szakítóerő és a hurokfonal kihúzóerő értékének megállapítása stb. laboratóriumi háttérrel igényel. Főként a „rejtélyes” elváltozások foltképzőinek eredetvizsgálatára műszeres alkalmas analitikai vizsgálatok (pl. AAS, FT-IR, GC, ICP, HPLC, ADX, TGA stb.) kerültek az előtérbe (5. ábra).

A bevarrt *címkék*, *egyéb jelölések* információinak fontossága téma során a szalagcímkék követelményei (a címke anyaga álljon ellent az igénybevételeknek, a mosások során a jelölések jól olvashatók maradjanak), a tartalmi adatok (pontos nyersanyag-összetétel, kezelési jelképsor, gyártó megnevezése) kerültek megbeszélésre. Különös hangsúlyt kapott a gyártási/használatbavételi évszám címkén vagy beszövéssel történő feltüntetése. A különböző bélyegzéssel felvitt szállodai jelölések is okozhatnak a mosodai kalanderezés során lefoltozásokat, ha a rétegfelvitel túl vastag, így egy része a gyenge kötődés miatt leválik és szennyezi a terméket.

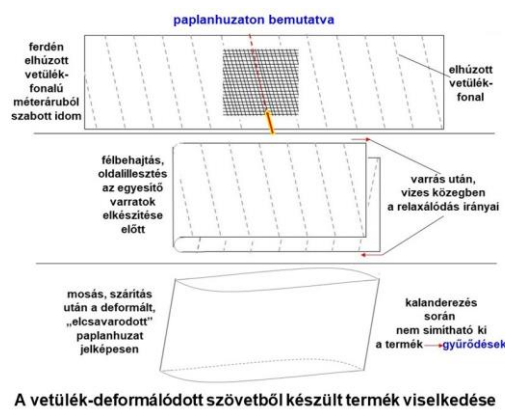
A termékminőséget, *élettartamot befolyásoló tényezők* összefoglaló tárgyalásakor a beszerzési minőség hatását, a rendellenes használat következményeit, valamint a nagyüzemi mosás során előforduló, ill. ekkor megjelenő hibalehetőségeket sorolta fel az előadó.

A *beszerzési minőség* hatásaként azokról a rejtett és nyílt hibákról van szó, amelyeket a termék a gyártás-

Bedörzsölt alumínium, olajos szennyeződés okozta foltok

6. ábra

A vetülfel-deformálódott szövetből készült termék viselkedése

7. ábra

ból eredően „magával hozott”. Az alapanyag hiányosságok (pl. a pamut érettsége, szálhossz-jellemzők stb.), a fonaltulajdonságok (pl. egyenletesség, nopposság stb.), a szövési hibák (pl. ritkacsik, kettősvetülfel, láncszakadás, szegélyképzési hiányosság, idegenanyag-beszövődés stb.), a kikészítési műveletek eltérései (pl. perzselés gyenge hatékonysága, kémiai fehérség kifogásolható mértéke, esetleges szálkárosodás, a vetülfel ferdé- és ívelt elhúzóerő stb.) egyaránt a késztermékben jelennek meg. A konfekcionálásnál fellépő egyes hibák jelentősen ronthatják a cikkek használati időtartamát (6. ábra).

A *rendellenes használat* következményei nagyban ronthatják a használati értéket. A vendégek részéről okozott kozmetikai eredetű és egyéb idegenanyagoktól származó foltok, a szállodai takarítás és tisztítás során a termékre került szálkárosító készítmények (ásványisav tartalmú csempe- és szanitertisztító, vízkőoldó stb.) sajnálatos módon a további használatot is kockáztathatják (7. ábra).

A *nagyüzemi mosásnál* „előhívódó” külsőképi hiányosságok, a mosással kapcsolatos és néhány egyéb hibalehetőség is ronthatja a termék minőségét. Gyakori jelenség, hogy használatból a textíliára került idegenanyag a szennyesáruban nem, vagy alig látszik, ugyanakkor a mosófürdő egyes vegyületeivel káros mellékreakció révén durva foltok jönnek elő. A gyengült szilárdságú termékek fokozott húzóigénybevétele a mosott textiltermék kivételkor sérüléshez vezethet. Az automata adagolórendszer vegyszerállomásán bekövetkező esetleges mosási segédanyagcserék – a rossz helyre bekészített tárolóedények miatt – a mosás hatékonyságát ronthatják. A növényi olajok (pl. beszáradt masszázsolaj) autooxidációja (avasodása) melegeledéshez, öngyulladásához vezethet. Ez a körülmény a magas hőmérsékletű szárításnál fokozódik, majd a szárított és a tárolóban szorosan egymásra hal-

Beszáradt masszázsolaj miatti öngyulladás a szárítás után

8. ábra

mozott textília külső gyújtóforrás nélkül is meggyulladhat. Fontos a körültekintő, lehűlést biztosító kezelés (8. ábra).

Szintén szóba került a gyakorlatban gyakran előforduló használt termékkészlet szükséges ellenőrzésének fontossága mosoda váltásakor, az újonnan belépő szolgáltató részéről. Fontos a következők ellenőrzése a munkába vétel előtt:

- a termékek kora, a bevarrt címke, évszám-beszövése alapján, ill. a készlet és forgása ismeretében és állapotfelméréssel,
- fehér termékeknel a fehérségi fok kontrollálása (kémiai és optikai együttesen),
- színes termékeknel fakulás, színezetváltozás figyelembe vétele,
- kopások, szélbomlások, egyéb elhasználódások megállapítása, értékelése,
- folytonossági hiányok (ritkulás, lyuk, beszakadás stb.) előfordulása,
- a szilárdság ellenőrzése kézi módszerrel,

- a színes foltok és áteresztett fényben megjelenő helyi elváltozások nyomon követése,
- frottíraruknál hurokkihúzódnás, huroksor-hiány előfordulása,
- esetleges deformációk (alaktorzulás, elcsavarodás, szélnyúlás, maradandó gyűrődés) feltárása,
- a varratok állapotának ellenőrzése (bomlás, hiány stb.).

Természetesen az észlelt hiányosságokat indokolt írásban közölni a megrendelővel.

* * *

Az interaktív 4 ½ órás program az eredményes, nagy érdeklődésre számot tartó TMTE rendezvények sorát bővítette, amit jól tükröz az a visszajelzés, hogy „lemarad, aki kimarad”. A konzultáción jelenlevők számára az előadás anyaga elektronikusan hozzáférhetővé vált. Pozitívum, hogy a HORECA textiliák gyártó-forgalmazó-felhasználó-tisztító láncban tevékenykedő résztvevők között számos új munkakapcsolatot is létrejött.